

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS PARLAMENTS

PADOME

Briselē, 2024. gada 19. aprīlī
(OR. en)

2022/0400 (COD)

PE-CONS 92/23

SOC 878
ANTIDISCRIM 201
GENDER 221
JAI 1715
FREMP 390
CODEC 2573

LEĢISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats:	EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA par līdztiesības iestāžu standartiem attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi un iespēju vienlīdzību starp sievietēm un vīriešiem nodarbinātības un profesijas jautājumos un ar ko groza Direktīvas 2006/54/EK un 2010/41/ES
---------	--

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES
DIREKTĪVA (ES) 2024/...**

(... gada ...)

**par līdztiesības iestāžu standartiem attiecībā uz
vienlīdzīgu attieksmi un iespēju vienlīdzību
starp sievietēm un vīriešiem nodarbinātības un profesijas jautājumos
un ar ko groza Direktīvas 2006/54/EK un 2010/41/ES**

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 157. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru²,

¹ OV C 184, 25.5.2023., 71. lpp.

² Eiropas Parlamenta 2024. gada 10. aprīļa nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes ... lēmums.

tā kā:

- (1) Līdztiesība un nediskriminācija ir atzītas par būtiskām Savienības vērtībām Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. un 3. pantā. Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 8. un 10. pantā ir noteikts, ka Savienībai visās tās darbībās, attiecīgi, ir jāsekmē vienlīdzība starp sievietēm un vīriešiem un jāapkaro diskriminācija dzimuma dēļ. Eiropas Savienības Pamattiesību harta 21. un 23. pantā aizsargā tiesības uz nediskrimināciju un tiesības uz sieviešu un vīriešu līdztiesību. Savienība jau ir pieņēmusi vairākas direktīvas diskriminācijas apkarošanai.
- (2) Šīs direktīvas mērķis ir noteikt minimālās prasības tam, kā darbojas iestādes vienlīdzīgas attieksmes veicināšanai ("līdztiesības iestādes"), ar mērķi uzlabot to efektivitāti un garantēt to neatkarību, tādējādi stiprinot vienlīdzīgas attieksmes principa piemērošanu, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām 2006/54/EK³ un 2010/41/ES⁴.
- (3) Direktīva 2006/54/EK aizliedz diskrimināciju dzimuma dēļ attiecībā uz piekļuvi darba un profesijas iegūšanas iespējām, tostarp paaugstināšanai amatā, un attiecībā uz profesionālo sagatavošanu, darba nosacījumiem, tostarp darba samaksu, un attiecībā uz nodarbinātības sociālā nodrošinājuma sistēmām.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/54/EK (2006. gada 5. jūlijs) par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos (OV L 204, 26.7.2006., 23. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/41/ES (2010. gada 7. jūlijs) par to, kā piemērot vienlīdzīgas attieksmes principu vīriešiem un sievietēm, kas darbojas pašnodarbinātas personas statusā, un ar kuru atceļ Padomes Direktīvu 86/613/EEK (OV L 180, 15.7.2010., 1. lpp.).

- (4) Direktīva 2010/41/ES aizliedz diskrimināciju starp vīriešiem un sievietēm, kas darbojas pašnodarbinātas personas statusā.
- (5) Tiesa ir atzinusi, ka principa par vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm tvērums nevar aprobežoties tikai ar tādas diskriminācijas aizliegumu, kuras pamatā ir personas dzimums. Saskaņā ar minētā principa nolūku un tā aizsargāto tiesību veidu tas tāpat ir piemērojams diskriminācijai, kas rodas saistībā ar dzimuma maiņu⁵.
- (6) Direktīvas 2006/54/EK un 2010/41/ES prasa dalībvalstīm izraudzīties vienu vai vairākas iestādes, lai veicinātu, tostarp analizētu, uzraudzītu un atbalstītu, vienlīdzīgu attieksmi pret visām personām bez diskriminācijas tādu iemeslu dēļ, kas aptverti attiecīgajās direktīvās. Minētās direktīvas nosaka dalībvalstīm pienākumu nodrošināt, ka šādu iestāžu kompetencē ietilpst neatkarīgas palīdzības sniegšana cietušajiem, neatkarīgu aptauju veikšana attiecībā uz diskrimināciju, neatkarīgu ziņojumu publicēšana un ieteikumu sniegšana par visiem ar šādu diskrimināciju saistītiem jautājumiem. Tās arī ietver prasību dalībvalstīm nodrošināt, ka minēto iestāžu uzdevumos ietilpst informācijas apmaiņa ar attiecīgām Eiropas struktūrām, piemēram, ar Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtu.

⁵ Tiesas 1996. gada 30. aprīļa spriedums *P / S un Cornwall County Council*, C-13/94, ECLI:EU:C:1996:170; Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedums *K.B. / National Health Service Pensions Agency un Secretary of State for Health*, C-117/01, ECLI:EU:C:2004:7; Tiesas 2006. gada 27. aprīļa spriedums *Sarah Margaret Richards / Secretary of State for Work and Pensions*, C-423/04, ECLI:EU:C:2006:256; Tiesas 2018. gada 26. jūnija spriedums *M.B. / Secretary of State for Work and Pensions*, C-451/16, ECLI:EU:C:2018:492.

- (7) Arī Padomes Direktīvas 2000/43/EK⁶ un 2004/113/EK⁷ paredz līdztiesības iestāžu izraudzīšanos, lai veicinātu, analizētu, uzraudzītu un atbalstītu vienlīdzīgu attieksmi pret visām personām bez diskriminācijas attiecīgajās direktīvās aptverto iemeslu dēļ.
- (8) Visas dalībvalstis ir izraudzījušās līdztiesības iestādes, ievērojot Direktīvas 2006/54/EK un 2010/41/ES. Ir ieviesta daudzveidīga līdztiesības iestāžu sistēma, un ir izveidojusies laba prakse. Tomēr daudzas līdztiesības iestādes saskaras ar problēmām, jo īpaši attiecībā uz resursiem, neatkarību un pilnvarām, kas nepieciešamas savu uzdevumu veikšanai.
- (9) Direktīvas 2006/54/EK un 2010/41/ES paredz dalībvalstīm plašu rīcības brīvību attiecībā uz līdztiesības iestāžu struktūru un darbību. Tā rezultātā starp dalībvalstu līdztiesības iestādēm ir būtiskas atšķirības attiecībā uz to mandātu, kompetencēm, struktūru, resursiem un darbību. Tas savukārt nozīmē, ka aizsardzība pret diskrimināciju dažādās dalībvalstīs ir atšķirīga.

⁶ Padomes Direktīva 2000/43/EK (2000. gada 29. jūnijs), ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības (OV L 180, 19.7.2000., 22. lpp.).

⁷ Padomes Direktīva 2004/113/EK (2004. gada 13. decembris), ar kuru īsteno principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu (OV L 373, 21.12.2004., 37. lpp.).

- (10) Lai nodrošinātu, ka līdztiesības iestādes var efektīvi veicināt Direktīvu 2006/54/EK un 2010/41/ES izpildi, visā Savienībā sekmējot vienlīdzīgu attieksmi, novēršot diskrimināciju un piedāvājot palīdzību visām diskriminētajām personām un grupām, lai tās varētu piekļūt tiesu iestādēm, ir jāizveido minimālie standarti minēto iestāžu darbībai. Šajā direktīvā noteiktajos minimālajos standartos ir ņemts vērā Komisijas Ieteikums (ES) 2018/951⁸, balstoties uz atsevišķiem tā noteikumiem un tajā ieteikto pieeju. Tie balstās arī uz citiem attiecīgiem instrumentiem, piemēram, pārskatīto Vispārēji politisko rekomendāciju Nr. 2 par līdztiesības iestādēm, ko pieņēmusi Eiropas Komisija pret rasismu un neiecietību, un Parīzes principiem attiecībā uz valsts cilvēktiesību iestāžu statusu, ko pieņēmusi Apvienoto Nāciju Organizācija un kas piemērojami valstu cilvēktiesību iestādēm.
- (11) Tie paši minimālie standarti līdztiesības iestāžu darbībai jautājumos, uz kuriem attiecas Padomes Direktīva 79/7/EEK⁹, Direktīva 2000/43/EK, Padomes Direktīva 2000/78/EK¹⁰ un Direktīva 2004/113/EK, ir paredzēti Padomes Direktīvā (ES) 2024/...¹¹⁺.

⁸ Komisijas Ieteikums (ES) 2018/951 (2018. gada 22. jūnijs) par līdztiesības iestāžu standartiem (OV L 167, 4.7.2018., 28. lpp.).

⁹ Padomes Direktīva 79/7/EEK (1978. gada 19. decembris) par pakāpenisku vienlīdzīgas attieksmes principa pret vīriešiem un sievietēm īstenošanu sociālā nodrošinājuma jautājumos (OV L 6, 10.1.1979., 24. lpp.).

¹⁰ Padomes Direktīva 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV L 303, 2.12.2000., 16. lpp.).

¹¹ Padomes Direktīva (ES) 2024/... (... gada ...) par līdztiesības iestāžu standartiem attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi pret personām neatkarīgi no viņu rases vai etniskās piederības, vienlīdzīgu attieksmi nodarbinātības un profesijas jautājumos pret personām neatkarīgi no viņu reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas, vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm sociālā nodrošinājuma jautājumos un attiecībā uz piekļuvi precēm un pakalpojumiem un preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu, un ar ko groza Direktīvas 2000/43/EK un 2004/113/EK (OV L, ..., ELI: ...).

⁺ OV: lūgums ievietot tekstā numuru direktīvai, kas atrodama dokumentā ST 10788/23 REV 1 (2022/0401(APP)), un ievietot minētās direktīvas numuru, datumu un OV publikācijas atsauci attiecīgajā zemsvītras piezīmē.

- (12) Šī direktīva būtu jāpiemēro līdztiesības iestāžu rīcībai jautājumos, uz kuriem attiecas Direktīvas 2006/54/EK un 2010/41/ES. Šajā direktīvā noteiktajiem minimālajiem standartiem būtu jāattiecas tikai uz līdztiesības iestāžu darbību, un tiem nebūtu jāpaplašina minēto direktīvu materiālā piemērošanas joma vai darbības joma attiecībā uz personām.
- (13) Šī direktīva ir piemērojama līdztiesības iestādēm, kad tās vēršas pret diskrimināciju, uz kuru attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1158¹², saskaņā ar minētās direktīvas 15. pantā ietverto atsauci uz Direktīvas 2006/54/EK 20. pantu, ko aizstāj ar šo direktīvu.
- (14) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/970¹³ būtu jāuzskata par *lex specialis* attiecībā uz Direktīvu 2006/54/EK tikai jautājumos, kas ar to aptverti. Šai direktīvai nebūtu jāskar konkrētāki noteikumi par līdztiesības iestādēm, kas noteikti Direktīvā (ES) 2023/970.
- (15) Veicinot vienlīdzīgu attieksmi, novēršot diskrimināciju, apkopojot datus par diskrimināciju un palīdzot no diskriminācijas cietušajiem saskaņā ar šo direktīvu, ir svarīgi, lai līdztiesības iestādes īpašu uzmanību pievērstu interseksionālai diskriminācijai, ar ko saprot diskrimināciju, kuras pamatā ir dzimuma un kāda cita diskriminācijas iemesla vai citu diskriminācijas iemeslu kombinācija, pret kuriem aizsargā Direktīvas 79/7/EEK, 2000/43/EK, 2000/78/EK vai 2004/113/EK.

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1158 (2019. gada 20. jūnijs) par darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētājiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2010/18/ES (OV L 188, 12.7.2019., 79. lpp.).

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/970 (2023. gada 10. maijs) par to, lai ar darba samaksas pārredzamības un izpildes mehānismu stiprinātu to, kā tiek piemērots princips par vienādu darba samaksu vīriešiem un sievietēm par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu (OV L 132, 17.5.2023., 21. lpp.).

- (16) Dalībvalstīm būtu jāizraugās viena vai vairākas struktūras šajā direktīvā noteikto kompetenču īstenošanai. Dalībvalstis var sadalīt kompetences starp vairākām līdztiesības iestādēm, piemēram, kādai iestādei uzticot diskriminācijas novēršanu, vienlīdzīgas attieksmes veicināšanu un palīdzību cietušajiem no diskriminācijas, bet kādai citai – lēmumu pieņemšanas funkcijas. Šai direktīvai nebūtu jāskar darba inspekciju vai citu izpildstruktūru kompetences, kā arī sociālo partneru autonomija un loma.
- (17) Līdztiesības iestādes var efektīvi pildīt savus pienākumus tikai tad, ja tās spēj rīkoties pilnīgi neatkarīgi bez jebkādas ārējas ietekmes. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāveic vairāki pasākumi, kas veicina līdztiesības iestāžu neatkarību. Līdztiesības iestādes, kas īsteno šajā direktīvā noteiktās kompetences, var būt daļa no ministrijas vai citas organizatoriskas struktūras, ar noteikumu, ka ir ieviesti nepieciešamie aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to uzdevumu izpildi neatkarīgi no politiskas, finansiālas, reliģiskas vai jebkādas citas ietekmes. Jo īpaši, veicot savus uzdevumus un īstenojot savas kompetences, līdztiesības iestādēm būtu jā saglabā sava neatkarība no tiesas vai netiesas ārējas ietekmes, atturoties prasīt vai pieņemt norādījumus no jebkādām personām. Atbilstoši šīs direktīvas mērķiem un piemērojamā tiesiskā regulējuma ietvaros līdztiesības iestādēm būtu jāspēj pārvaldīt savus finanšu un citus resursus, tostarp, atlasot un pārvaldot savu personālu, un būtu jāspēj noteikt savas prioritātes. Personāla locekļiem, kuri ieņem pastāvīgu vai pagaidu lēmumu pieņemšanas vai vadības amatu, piemēram, līdztiesības iestādes vadītāja vai vadītāja vietnieka amatu, un attiecīgā gadījumā valdes locekļiem, vajadzētu būt neatkarīgiem, ar amatam atbilstīgu kvalifikāciju un izvēlētiem pārredzamā procesā. Minētā procesa pārredzamību var nodrošināt, piemēram, publiski publicējot paziņojumus par vakancēm.

- (18) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka līdztiesības iestāžu iekšējā struktūra, piemēram, to iekšējā organizācija un procesi, ļauj tām neatkarīgi un, attiecīgā gadījumā, objektīvi īstenot to dažādās kompetences, nosakot atbilstīgus aizsardzības pasākumus gadījumos, kad līdztiesības iestādēm ir potenciāli pretrunīgi uzdevumi, jo īpaši, ja daži no minētajiem uzdevumiem ir vērsti uz atbalsta sniegšanu cietušajiem. Līdztiesības iestādēm, veicot izmeklēšanu vai novērtējot lietu, jo īpaši būtu jārīkojas objektīvi, sevišķi tad, ja līdztiesības iestāde ir pilnvarota pieņemt saistošus lēmumus.
- (19) Ja līdztiesības iestāde ir daļa no struktūras, kurai ir vairāki mandāti, piemēram, daļa no ombuda ar plašākām pilnvarām vai valsts cilvēktiesību iestādes, šādas vairāku mandātu struktūras iekšējai uzbūvei būtu jāgarantē konkrētā līdztiesības mandāta efektīva īstenošana.
- (20) Ar savu attiecīgo valsts budžeta procedūru palīdzību dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka līdztiesības iestādes saņem pietiekamus resursus, tostarp, ka tām ir kvalificēts personāls, piemērotas telpas un infrastruktūra, lai efektīvi, saprātīgā termiņā vai valsts tiesību aktos noteiktajos termiņos veiktu visus savus uzdevumus. Šādu pietiekamu resursu saņemšana ir būtiska līdztiesības iestāžu efektīvai darbībai un to uzdevumu izpildei. Ir svarīgi, lai gadījumos, kad līdztiesības iestādēm tiek piešķirtas jaunas kompetences, dalībvalstis nodrošinātu, ka to finanšu un citi resursi joprojām ļauj tām pildīt savus uzdevumus un efektīvi īstenot savas kompetences.

- (21) Ir svarīgi, lai finanšu resursu piešķirums saglabātos stabils, tiktu plānots daudzgadu perspektīvā un ļautu līdztiesības iestādēm segt izmaksas, ko var būt grūti paredzēt, piemēram, sūdzību, tiesvedības izmaksu un automatizētu sistēmu izmantošanas pieauguma gadījumā. Būtiski ir pievērst uzmanību iespējām un riskiem, ko rada automatizētu sistēmu, tostarp mākslīgā intelekta, izmantošana. Jo īpaši, līdztiesības iestādēm vajadzētu būt nodrošinātām ar pienācīgiem cilvēkresursiem un tehniskajiem resursiem. Minētajiem resursiem būtu jāļauj līdztiesības iestādēm, no vienas puses, izmantot automatizētas sistēmas savam darbam un, no otras puses, novērtēt šādu sistēmu atbilstību nediskriminācijas noteikumiem. Ja līdztiesības iestāde ir daļa no struktūras, kurai ir vairāki mandāti, būtu jānodrošina resursi, kas ir vajadzīgi, lai tā varētu īstenot savu mandātu līdztiesības jomā.
- (22) Līdztiesības iestādēm līdzās citiem dalībniekiem, piemēram, sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, ir būtiska loma diskriminācijas novēršanā un līdztiesības veicināšanā. Lai pievērstos diskriminācijas strukturālajiem aspektiem un sekmētu sociālās pārmaiņas, līdztiesības iestādēm būtu jāpiešķir pilnvaras veikt pasākumus, lai novērstu diskrimināciju uz tāda pamata un tādās jomās, uz ko attiecas Direktīvas 2006/54/EK un 2010/41/ES, un lai veicinātu vienlīdzīgu attieksmi. Šādi pasākumi var ietvert labas prakses apmaiņu, pozitīvu rīcību un līdztiesības aspekta integrēšanu publiskā un privātā sektora struktūrās, kā arī attiecīgas apmācības, informācijas, konsultāciju, norādījumu un atbalsta sniegšanu tām. Svarīgi ir arī, lai līdztiesības iestādes sazinātos ar attiecīgajām ieinteresētajām personām un iesaistītos publiskās debatēs.

- (23) Papildus preventīviem pasākumiem līdztiesības iestāžu galvenais uzdevums ir sniegt palīdzību cietušajiem no diskriminācijas. Ar cietušajiem būtu jāsaprot visas personas, kuras uzskata, ka ir saskārušās ar diskrimināciju, kā minēts Direktīvas 2006/54/EK 4. pantā vai Direktīvas 2010/41/ES 4. pantā, neatkarīgi no, piemēram, viņu sociālekonomiskā statusa, politiskajiem uzskatiem, vecuma, veselības stāvokļa, tautības, uzturēšanās statusa, valodas, ādas krāsas, rakstpratības līmeņa, dzimuma, dzimuma identitātes, dzimuma pašizpaušmes vai dzimumpazīmēm. Jebkura persona var būt cietusi no diskriminācijas dzimuma dēļ, un tai jau agrīnā posmā būtu jāsaņem līdztiesības iestāžu palīdzība neatkarīgi no tā, vai ir konstatēta diskriminācija. Šai palīdzībai vienmēr būtu jāietver vismaz pamatinformācijas sniegšana sūdzības iesniedzējiem, tostarp informācija par to, vai sūdzība tiks slēgta vai arī ir pamats turpināt sūdzības izskatīšanu, ja vien sūdzība nav iesniegta anonīmi. Dalībvalstis ir atbildīgas par to, lai noteiktu kārtību, kādā līdztiesības iestāde informētu sūdzības iesniedzējus, piemēram, par procesuālajiem termiņiem vai procesuālām garantijām pret atkārtotām vai ļaunprātīgām sūdzībām.
- (24) Lai nodrošinātu, ka visi cietušie var iesniegt sūdzību, vajadzētu būt iespējai iesniegt sūdzības dažādos veidos. Saskaņā ar Ieteikumu (ES) 2018/951 sūdzību iesniegšanai vajadzētu būt iespējamai sūdzības iesniedzēja izvēlētajā valodā, kas tiek izmantota dalībvalstī, kurā atrodas līdztiesības iestāde. Lai novērstu vienu no nepietiekamas ziņošanas iemesliem, proti, bailes no represijām, līdztiesības iestādēm būtu jāinformē cietušie par piemērojamajiem konfidencialitātes noteikumiem.

- (25) Lai piedāvātu iespēju ātri un par pieņemamu cenu izšķirt strīdus ārpustiesas kārtībā, dalībvalstīm būtu jānodrošina pusēm iespēja panākt strīdu alternatīvu izšķiršanu tieši ar līdztiesības iestādes vai citas pastāvošas kompetentās iestādes starpniecību. Izvēloties citu kompetento iestādi, ir svarīgi ņemt vērā iestādes, kas darbojas ilgstoši, un nodrošināt, ka par strīda izšķiršanas procesu atbildīgā persona vai personas ir neatkarīgas, objektīvas un tām ir nepieciešamās speciālās zināšanas. Pastāv lielāka iespēja, ka strīdu izšķiršanai ārpustiesas kārtībā būs sekmīgs iznākums, ja tas notiek, pusēm vienojoties. Jebkurā strīda alternatīvas izšķiršanas posmā var arī būt lietderīgi, ja pusēm ir iespēja lūgt neatkarīgas konsultācijas vai ja tās var pārstāvēt vai tām var palīdzēt kāda trešā persona, piemēram, sociālie partneri. Ja strīdu neizdodas izšķirt, piemēram, tādēļ ka viena no pusēm ir noraidījusi procesa iznākumu, tam nebūtu jālīdz pusēm vērsties tiesā. Dalībvalstīm būtu jānosaka strīdu alternatīvas izšķiršanas procesa kārtība saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi.
- (26) Ja līdztiesības iestādēm ir aizdomas par Direktīvās 2006/54/EK un 2010/41/ES noteiktā vienlīdzīgas attieksmes principa iespējamu pārkāpumu, tām vajadzētu spēt veikt izmeklēšanu – jo īpaši pēc sūdzības saņemšanas, vai pēc savas iniciatīvas.

- (27) Pierādījumi ir būtiski, lai noteiktu, vai ir notikusi diskriminācija, un bieži vien tie nav cietušā rīcībā. Tāpēc līdztiesības iestādēm vajadzētu būt iespējai piekļūt informācijai, kas ir nepieciešama, lai konstatētu, vai ir notikusi diskriminācija, un sadarbotos ar citām kompetentajām iestādēm, kas var ietvert attiecīgos publiskos dienestus, piemēram, darba inspekcijas vai izglītības inspekcijas, un ar sociālajiem partneriem. Dalībvalstīm būtu jāizveido piemērota sistēma minētās kompetences īstenošanai saskaņā ar valsts noteikumiem un procedūrām. Dalībvalstis saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi var uzticēt citai kompetentai iestādei veikt izmeklēšanu. Lai izvairītos no procesu dublēšanās, šādai kompetentajai iestādei būtu pēc līdztiesības iestādes pieprasījuma tai jāsniedz informācija par izmeklēšanas rezultātiem, kad process ir pabeigts.
- (28) Līdztiesības iestādēm būtu jāspēj sniegt savu novērtējumu par sūdzību, pamatojoties uz savāktajiem pierādījumiem. Dalībvalstīm būtu jānosaka, kāds ir šā novērtējuma juridiskais raksturs, kas var būt nesaistošs atzinums vai saistošs lēmums. Kā vienā, tā otrā būtu jānorāda novērtējuma iemesli un attiecīgā gadījumā jāiekļauj pasākumi, lai novērstu konstatētos vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumus un nepieļautu turpmākus atgadījumus, vienlaikus ņemot vērā atzinumu un lēmumu atšķirīgo raksturu. Lai nodrošinātu līdztiesības iestāžu darba efektivitāti, dalībvalstīm būtu jāpieņem atbilstīgi mehānismi attiecībā uz turpmāko rīcību pēc atzinumu pieņemšanas un lēmumu izpildi.
- (29) Lai veicinātu informētību par savu darbu un līdztiesības tiesību aktiem un diskriminācijas aizlieguma tiesību aktiem, līdztiesības iestādēm vajadzētu būt iespējai publicēt vismaz kopsavilkumus tiem saviem atzinumiem un lēmumiem, kurus tās uzskata par īpaši nozīmīgiem.

- (30) Līdztiesības iestādēm vajadzētu būt tiesībām piedalīties tiesvedībā, lai palīdzētu nodrošināt vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu, kas noteikts Direktīvās 2006/54/EK un 2010/41/ES. Šāda tiesvedība var notikt tiesās vai līdzvērtīgās struktūrās, kurās izskata vienlīdzīgas attieksmes un diskriminācijas jautājumus, saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi. Valsts tiesību aktus un praksi par prasību pieņemamību, un jo īpaši visus leģitīmo interešu nosacījumus, nevar piemērot tādā veidā, kas varētu apdraudēt to, cik efektīvas ir līdztiesības iestāžu tiesības piedalīties. Ir sagaidāms, ka pilnvaras veikt izmeklēšanu un pieņemt lēmumus un tiesības piedalīties tiesvedībā, kas ar šo direktīvu piešķirtas līdztiesības iestādēm, ļaus vieglāk praksē īstenot Direktīvas 2006/54/EK pašreizējos noteikumus par pierādīšanas pienākumu un Direktīvu 2006/54/EK un 2010/41/ES pašreizējos noteikumus par tiesību aizsardzību. Saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem līdztiesības iestādes varēs konstatēt faktus, no kuriem var secināt, ka ir notikusi tieša vai netieša diskriminācija, tādējādi izpildot nosacījumus, kas paredzēti Direktīvas 2006/54/EK 19. pantā. Tāpēc šajā direktīvā paredzētais līdztiesības iestāžu sniegtais atbalsts atvieglos tiesu iestāžu pieejamību cietušajiem. Līdztiesības iestādēm vajadzētu būt iespējamam izvēlēties lietas, kuras tās nolemj risināt tiesvedībā, lai tādējādi veicinātu vienlīdzīgas attieksmes tiesību aktu pareizu interpretāciju un piemērošanu.
- (31) Ja līdztiesības iestādēm ir pilnvaras pieņemt saistošus lēmumus, tām vajadzētu būt pilnvarotām piedalīties kā pusei tiesvedībā par minēto lēmumu izpildi vai pārskatīšanu tiesā. Līdztiesības iestādēm arī vajadzētu būt iespējai saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi iesniegt apsvērumus tiesām, piemēram, sniedzot savu ekspertu atzinumu.

- (32) Dažādos valstu tiesiskajos regulējumos līdztiesības iestāžu tiesības piedalīties tiesvedībā var izpausties dažādos veidos. Tāpēc dalībvalstīm saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi būtu jāizvēlas viena vai vairākas no šādām līdztiesības iestāžu darbības formām: rīkošanās viena vai vairāku cietušo vārdā vai viena vai vairāku cietušo atbalstam, vai tiesvedības uzsākšana savā vārdā.
- (33) Līdztiesības iestādēm būtu jāspēj rīkoties cietušo vārdā vai, attiecīgā gadījumā, ar viņu piekrišanu, ļaujot tiem piekļūt tiesu iestādēm gadījumos, kad procesuāli un finansiāli šķēršļi vai bailes no viktimizācijas cietušos bieži vien attur. Ja līdztiesības iestādes rīkojas viena vai vairāku cietušo vārdā, tās cietušos pārstāv tiesā. Ja līdztiesības iestādes rīkojas viena vai vairāku cietušo atbalstam, tās piedalās cietušo uzsāktā tiesvedībā, lai atbalstītu prasību.
- (34) Dažus diskriminācijas gadījumus ir grūti apkarot, jo nav sūdzības iesniedzēja, kas pats būtu iesniedzis prasību. Spriedumā, kas pieņemts lietā C-54/07¹⁴, ko savā vārdā iesniedza līdztiesības iestāde, Tiesa apstiprināja, ka diskrimināciju var konstatēt pat tad, ja nav identificēta cietušā. Tādēļ, lai sabiedrības interesēs apkarotu diskrimināciju, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai paredzēt, ka līdztiesības iestādes spēj rīkoties savā vārdā konkrētos diskriminācijas gadījumos, piemēram, to biežuma vai smaguma dēļ vai ja pastāv vajadzība pēc juridiska precizējuma, un katrs no tiem varētu nozīmēt, ka diskriminācijai ir strukturāls vai sistemātisks raksturs. Dalībvalstīm vajadzētu spēt saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi paredzēt, ka šādos diskriminācijas gadījumos par atbildētāju ir jābūt kādai identificētai personai vai struktūrai.

¹⁴ 2008. gada 10. jūlija Tiesas spriedums *Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding / Firma Feryn NV*, C-54/07, ECLI:EU:C:2008:397.

- (35) Lai nodrošinātu individuālo tiesību ievērošanu, dalībvalstīm līdztiesības iestāžu pilnvaras būtu jānosaka ar atbilstošām procesuālajām garantijām, nodrošinot, ka tiek pienācīgi aizsargātas tiesības uz konfidencialitāti un tādi vispārīgi tiesību principi kā tiesības uz taisnīgu tiesu, tiesības uz aizstāvību un tiesības uz saistošu lēmumu pārskatīšanu tiesā, tostarp gadījumos, kad līdztiesības iestāde tiesvedībā rīkojas kā puse vai puses vārdā. Dalībvalstis, piemēram, var nodrošināt konfidencialitāti lieciniekiem un trauksmes cēlējiem, kas ir svarīgs veids, kā veicināt ziņošanu par diskriminācijas gadījumiem.
- (36) Šīs direktīvas noteikumi par līdztiesības iestāžu tiesībām piedalīties tiesvedībā nemaina no cietušo vai apvienību, organizāciju vai citu juridisku personu, kas īsteno cietušo tiesības, tiesības, kurām saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem ir leģitīmas intereses nodrošināt Direktīvu 2006/54/EK un 2010/41/ES ievērošanu, kā noteikts minētajās direktīvās, tostarp, kad minētie cietušie, apvienības, organizācijas vai citas juridiskas personas ir iesaistījušās jebkādā tiesas vai administratīvajā procesā, vai abos.

- (37) Līdztiesības iestāžu darba efektivitāte ir atkarīga arī no tā, vai diskriminācijas riskam pakļautajām grupām tiks nodrošināta pilnīga piekļuve to pakalpojumiem. Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras veiktajā Eiropas Savienības minoritāšu un diskriminācijas otrajā apsekojumā 71 % etnisko vai imigrantu minoritāšu grupu locekļu ziņoja, ka nav informēti par organizācijām, kas sniedz atbalstu vai konsultācijas no diskriminācijas cietušajiem. Šādas piekļuves atbalstīšanai svarīgs solis ir dalībvalstīm nodrošināt, ka cilvēki zina savas tiesības un apzinās līdztiesības iestāžu pastāvēšanu un piedāvātos pakalpojumus. Tas ir īpaši svarīgi nelabvēlīgā situācijā esošām grupām un grupām, kuru piekļuvi šai informācijai var kavēt, piemēram, to nestabilais ekonomiskais statuss, vecums, invaliditāte, rakstprātības līmenis, tautība vai uzturēšanās statuss vai nespēja piekļūt tiešsaistes rīkiem.
- (38) Būtu jāgarantē visiem vienlīdzīga piekļuve līdztiesības iestāžu pakalpojumiem un publikācijām. Šajā nolūkā būtu jāapzina un jānovērš iespējamie šķēršļi piekļuvei līdztiesības iestāžu pakalpojumiem. Sūdzības iesniedzējiem pakalpojumiem vajadzētu būt bez maksas. Neskarot reģionālo un vietējo iestāžu autonomiju, dalībvalstīm būtu arī jānodrošina, ka līdztiesības iestāžu pakalpojumi ir pieejami visiem potenciālajiem cietušajiem visā dalībvalstu teritorijā, piemēram, ar šādiem pasākumiem: izveidojot vietējos birojus, tostarp mobilos birojus, izmantojot komunikācijas rīkus, organizējot vietējās kampaņas, sadarbojoties ar vietējiem delegātiem vai pilsoniskās sabiedrības organizācijām vai izmantojot nolīgtus pakalpojumu sniedzējus.

- (39) Lai personām ar invaliditāti garantētu piekļuvi visiem līdztiesības iestāžu pakalpojumiem un darbībām, ir jānodrošina piekļūstamība saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2019/882¹⁵ noteiktajām prasībām un jānodrošina saprātīgi pielāgojumi saskaņā ar 2006. gada 13. decembrī pieņemto Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām. Tādēļ līdztiesības iestādēm būtu jānodrošina fiziska un digitāla piekļūstamība, novēršot un likvidējot šķēršļus, ar kuriem personas ar invaliditāti var saskarties piekļuvē līdztiesības iestāžu pakalpojumiem un informācijai, un jāparedz saprātīgi pielāgojumi, ja konkrētā gadījumā tādi ir vajadzīgi, veicot nepieciešamās un atbilstošās izmaiņas un korekcijas.
- (40) Iespēja, ka līdztiesības iestādes varētu regulāri un ilgtermiņā veikt savstarpēju koordināciju un sadarboties dažādos līmeņos, ir būtiska, lai nodrošinātu savstarpēju mācīšanos, saskaņotību un konsekvenci, un tā var paplašināt to darba tvērumu un ietekmi. Līdztiesības iestādēm to attiecīgajās kompetences jomās būtu jāsadarbojas ar citām līdztiesības iestādēm tajā pašā dalībvalstī un ar publiskām un privātām struktūrām vietējā, reģionālā, valsts, Savienības un starptautiskā līmenī, piemēram, līdztiesības iestāžu tīkliem Savienības līmenī, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, datu aizsardzības iestādēm, sociālajiem partneriem, darba un izglītības inspekcijām, tiesībaizsardzības struktūrām, aģentūrām, kas valsts līmenī atbild par cilvēktiesību aizsardzību, valsts statistikas birojiem, iestādēm, kas pārvalda Savienības līdzekļus, valstu kontaktpunktiem romu jautājumos, patērētāju struktūrām un valstu neatkarīgiem mehānismiem Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām veicināšanai, aizsardzībai un uzraudzībai.

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/882 (2019. gada 17. aprīlis) par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām (OV L 151, 7.6.2019., 70. lpp.).

- (41) Līdztiesības iestādes nevar pilnībā darboties kā eksperti vienlīdzīgas attieksmes jomā, ne arī sekmēt dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu, ja politikas veidošanas procesā laikus ar tām neapspriežas par jautājumiem, kas saistīti ar tiesībām un pienākumiem, kuri izriet no Direktīvām 2006/54/EK un 2010/41/ES. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāizveido procedūras, lai nodrošinātu šādu savlaicīgu apspriešanos, un, ja līdztiesības iestādes to uzskata par vajadzīgu, būtu jāļauj tām sniegt ieteikumus un publicēt tos pietiekami laicīgi, lai tos būtu iespējams ņemt vērā.
- (42) Līdztiesības datiem ir izšķiroša nozīme, lai veicinātu izpratni, informētu cilvēkus, noteiktu diskriminācijas apmēru, norādītu tendences laika gaitā, pierādītu diskriminācijas pastāvēšanu, novērtētu līdztiesības tiesību aktu īstenošanu, demonstrētu nepieciešamību īstenot pozitīvu rīcību un izstrādātu pierādījumos pamatotu politiku. Līdztiesības iestādes var sekmēt līdztiesības datu izstrādi šiem mērķiem, piemēram, organizējot apaļā galda sanāksmes, kurās piedalītos visas attiecīgās struktūras. Līdztiesības iestādēm būtu arī jāvēl un jāanalizē dati par savām darbībām, jāspēj veikt apsekojumus, un tām saskaņā ar valsts tiesību aktiem vajadzētu spēt piekļūt statistikai, kas saistīta ar tiesībām un pienākumiem, kuri izriet no Direktīvām 2006/54/EK un 2010/41/ES, un tām vajadzētu spēt izmantot šādu statistiku. Līdztiesības iestādes savāktie personas dati būtu jāanonimizē vai, ja tas nav iespējams, jāpseidonimizē.
- (43) Līdztiesības iestādēm būtu jāpieņem darba programma, kurā noteiktas to prioritātes un paredzamās darbības, tādējādi ļaujot tām nodrošināt savu dažādo darba virzienu saskaņotību laika gaitā un ilgtermiņa rīcības plāna ietvaros risināt sistēmiskus diskriminācijas jautājumus, kas ietilpst to mandātā.

- (44) Papildus gada darbības ziņojuma publicēšanai līdztiesības iestādēm būtu regulāri jāpublicē ziņojums, kurā ietverts vispārējs novērtējums par situāciju attiecībā uz diskrimināciju, kas ietilpst to mandātā attiecīgajā dalībvalstī, kā arī citi ziņojumi saistībā ar diskrimināciju.
- (45) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus dalībvalstu ziņošanas pienākumu īstenošanai attiecībā uz saskaņā ar šo direktīvu izraudzīto līdztiesības iestāžu darbību, būtu jāpiešķir Komisijai īstenošanas pilnvaras izveidot sarakstu ar attiecīgajiem rādītājiem, uz kuru pamata būtu jāvāc dati. Šādiem rādītājiem nevajadzētu būt izmantojamiem, lai sarindotu vai izdotu konkrētus ieteikumus, kas adresēti atsevišķām dalībvalstīm. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011¹⁶.
- (46) Šī direktīva nosaka minimālās prasības, tādējādi sniedzot dalībvalstīm iespēju ieviest vai uzturēt spēkā labvēlīgākus noteikumus. Šīs direktīvas īstenošanai nebūtu jākalpo par attaisnojumu nekādam regresam attiecībā uz situāciju, kura jau pastāv katrā dalībvalstī.

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

- (47) Personas datu apstrāde, ko līdztiesības iestādes veic saskaņā ar šo direktīvu, būtu jāveic, pilnībā ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679¹⁷. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka līdztiesības iestāžu uzdevumi ir skaidri noteikti tiesību aktos saskaņā ar Regulu (ES) 2016/679. Līdztiesības iestādēm personas dati būtu jāapstrādā tikai tiktāl, ciktāl tas ir nepieciešams, lai izpildītu savus uzdevumus saskaņā ar šo direktīvu. Personas, kuru personas dati tiek apstrādāti, būtu jāinformē par viņu kā datu subjektu tiesībām, tostarp par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas tām pieejami valsts līmenī.
- (48) Ja līdztiesības iestāžu uzdevumu izpildei ir jāapstrādā īpašu kategoriju personas dati, kuras minētas Regulas (ES) 2016/679 9. panta 1. punktā, dalībvalstīm būtu arī jānodrošina, ka valsts tiesību aktos tiek ievērota tiesību uz datu aizsardzību būtība un paredzēti piemēroti un konkrēti pasākumi datu subjekta pamattiesību un interešu aizsardzībai saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 9. panta 2. punkta g) apakšpunktu. Šādām garantijām būtu jāietver, piemēram, iekšējā politika un pasākumi, lai nodrošinātu datu minimizēšanu, tostarp, ja iespējams, anonimizējot personas datus; lai piemērotu personas datu pseidonimizāciju un šifrēšanu; lai novērstu neatļautu piekļuvi personas datiem un to pārsūtīšanu; un lai nodrošinātu, ka personas dati netiek apstrādāti ilgāk, nekā nepieciešams nolūkiem, kādos tos apstrādā.

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

- (49) Šī direktīva balstās uz noteikumiem, kas paredzēti direktīvās 2006/54/EK un 2010/41/ES, ieviešot stingrākus standartus līdztiesības iestāžu darbībai. Tādēļ būtu jāsvīturo noteikumi par līdztiesības iestādēm Direktīvās 2006/54/EK un 2010/41/ES.
- (50) Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt līdztiesības iestāžu darbību saskaņā ar minimālajiem standartiem, lai uzlabotu to efektivitāti un garantētu to neatkarību nolūkā stiprināt vienlīdzīgas attieksmes principa piemērošanu. Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tā mēroga un iedarbības dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar LES 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā, kas aprobežojas ar minimālo standartu noteikšanu, paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (51) Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1725¹⁸ 42. panta 1. punktu ir notikusi apspriešanās ar Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāju, kas 2023. gada 2. februārī sniedza atzinumu¹⁹,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1725 (2018. gada 23. oktobris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās un par šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 45/2001 un Lēmumu Nr. 1247/2002/EK (OV L 295, 21.11.2018., 39. lpp.).

¹⁹ OV C 64, 21.2.2023., 46. lpp.

1. pants

Mērķis, priekšmets un darbības joma

1. Šī direktīva nosaka minimālās prasības līdztiesības iestāžu darbībai ar mērķi uzlabot to efektivitāti un garantēt to neatkarību, tādējādi stiprinot vienlīdzīgas attieksmes principa piemērošanu, kas izriet no Direktīvām 2006/54/EK un 2010/41/ES.
2. Dalībvalstu pienākumi un līdztiesības iestāžu uzdevumi saskaņā ar šo direktīvu aptver tiesības un pienākumus, kas izriet no Direktīvām 2006/54/EK un 2010/41/ES.
3. Šī direktīva neskar konkrētākus noteikumus, kas ietverti Direktīvā (ES) 2023/970.

2. pants

Līdztiesības iestāžu izraudzīšanās

1. Dalībvalstis izraugās vienu vai vairākas iestādes ("līdztiesības iestādes"), kas īsteno šajā direktīvā noteiktās kompetences.
2. Šī direktīva neskar darba inspekciju vai citu izpildstrukturū kompetences un sociālo partneru tiesības un prerogatīvas saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi, tostarp attiecībā uz koplīgumiem un pārstāvību un aizstāvību tiesvedībā.

3. pants
Neatkarība

1. Dalībvalstis veic pasākumus, lai nodrošinātu, ka līdztiesības iestādes, veicot savus uzdevumus un īstenojot savu kompetenci, ir neatkarīgas un brīvas no ārējas ietekmes un ka tās neprasa un nepieņem valdības vai citas publiskas vai privātas struktūras norādījumus. Atbilstoši šīs direktīvas mērķiem un piemērojamā tiesiskā regulējuma ietvaros līdztiesības iestādes spēj pārvaldīt savus finanšu un citus resursus un pašas pieņemt lēmumus par savu iekšējo struktūru, pārskatatbildību, personālu un organizatoriskiem jautājumiem.
2. Dalībvalstis paredz pārredzamas procedūras attiecībā uz līdztiesības iestāžu personāla, kas ieņem lēmumu pieņemšanas vai vadības amatus, un attiecīgā gadījumā valdes locekļu atlasi, iecelšanu amatā, atsaukšanu un iespējamu interešu konfliktu, lai garantētu viņu kompetenci un neatkarību.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes izveido iekšēju struktūru, kas garantē to kompetences neatkarīgu un attiecīgā gadījumā objektīvu īstenošanu.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka struktūru, kurām ir vairāki mandāti, iekšējā uzbūvē garantē līdztiesības mandāta efektīvu īstenošanu.

4. pants

Resursi

Dalībvalstis saskaņā ar saviem valsts budžeta veidošanas procesiem nodrošina, ka katrai līdztiesības iestādei tiek nodrošināti cilvēkresursi, tehniskie un finanšu resursi, kas vajadzīgi visu tās uzdevumu efektīvai veikšanai un visu tās kompetenču efektīvai īstenošanai, pamatojoties uz iemesliem, kas izklāstīti Direktīvās 2006/54/EK un 2010/41/ES, un jomās, kas tajās aptvertas, tostarp tad, ja līdztiesības iestādes ir daļa no struktūrām, kam ir vairāki mandāti.

5. pants

Izpratnes veicināšana, prevencija un popularizēšana

1. Dalībvalstis pieņem atbilstīgus pasākumus, piemēram, stratēģijas, lai veicinātu iedzīvotāju informētību visā to teritorijā, īpašu uzmanību pievēršot personām un grupām, kas pakļautas diskriminācijas riskam, par tiesībām, kas paredzētas Direktīvās 2006/54/EK un 2010/41/ES, un par līdztiesības iestāžu un to pakalpojumu esamību.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes ir pilnvarotas veikt pasākumus, lai novērstu diskrimināciju un veicinātu vienlīdzīgu attieksmi, kā izriet no Direktīvām 2006/54/EK un 2010/41/ES. Šādi pasākumi cita starpā var ietvert pozitīvas rīcības popularizēšanu un dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu publiskā un privātā sektora struktūrās, attiecīgas apmācības, konsultāciju un atbalsta sniegšanu tām, iesaistīšanos publiskās debatēs, saziņu ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp sociālajiem partneriem, un labas prakses apmaiņas veicināšanu. Veicot šādus pasākumus, līdztiesības iestādes var ņemt vērā konkrētas nelabvēlīgas situācijas, ko rada intersekcionāla diskriminācija, ar ko saprot diskrimināciju, kuras pamatā ir dzimuma un viena vai vairāku tādu iemeslu kombinācija, pret kuriem aizsargā Direktīvas 79/7/EEK, 2000/43/EK, 2000/78/EK vai 2004/113/EK.
3. Dalībvalstis un līdztiesības iestādes ņem vērā katrai mērķgrupai piemērotus komunikācijas rīkus un formātus. Tās jo īpaši pievēršas grupām, kuru piekļuvi informācijai var kavēt, piemēram, to nestabils ekonomiskais statuss, vecums, invaliditāte, rakstpratības līmenis, tautība vai uzturēšanās statuss, vai nespēja piekļūt tiešsaistes rīkiem.

6. pants

Palīdzība cietušajiem

1. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes spēj sniegt palīdzību cietušajiem, kā noteikts 2. līdz 4. punktā.

Šajā direktīvā “cietušie” ir visas personas, kuras – neatkarīgi no, piemēram, to sociālekonomiskā statusa, politiskajiem uzskatiem, vecuma, veselības stāvokļa, tautības, uzturēšanās statusa, valodas, ādas krāsas, rakstpratības līmeņa, dzimuma, dzimuma identitātes, dzimuma pašizpaušmes vai dzimumpazīmēm –, uzskata, ka tās ir saskārušās ar diskrimināciju Direktīvas 2006/54/EK 4. panta vai Direktīvas 2010/41/ES 4. panta nozīmē.

2. Līdztiesības iestādes pieņem sūdzības par diskrimināciju.
3. Līdztiesības iestādes sniedz palīdzību cietušajiem, sākotnēji viņus informējot par:
 - a) tiesisko regulējumu, tostarp konsultējot par viņu konkrēto situāciju;
 - b) līdztiesības iestādes piedāvātajiem pakalpojumiem un ar tiem saistītajiem procesuālajiem aspektiem;
 - c) pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, tostarp par iespēju celt prasību tiesā;
 - d) piemērojamiem konfidencialitātes noteikumiem un personas datu aizsardzību; un
 - e) iespējām saņemt psiholoģisko vai cita veida attiecīgu atbalstu no citām iestādēm vai organizācijām.
4. Līdztiesības iestādes saprātīgā termiņā informē sūdzības iesniedzējus par to, vai sūdzības izskatīšana tiks izbeigta vai arī ir pamats turpināt tās izskatīšanu.

7. pants

Strīdu alternatīva izšķiršana

Līdztiesības iestādes spēj piedāvāt pusēm iespēju panākt to strīda alternatīvu izšķiršanu. Šo procesu var vadīt pati līdztiesības iestāde vai cita kompetenta struktūra saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi, un tādā gadījumā līdztiesības iestāde var izteikt apsvērumus minētajai struktūrai. Šādai strīdu alternatīvai izšķiršanai var būt dažādi veidi, piemēram, mediācija vai samierināšana saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi. Ja strīdu neizdodas izšķirt, tas neliedz pusēm izmantot to tiesības celt prasību tiesā. Dalībvalstis nodrošina, ka ir pietiekams noilguma termiņš, kas strīdā iesaistītajām pusēm garantē piekļuvi tiesai, piemēram, apturot noilguma termiņu, kamēr puses iesaistās alternatīvā strīda izšķiršanas procesā.

8. pants

Izmeklēšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes ir pilnvarotas veikt izmeklēšanu par to, vai ir pārkāpts Direktīvās 2006/54/EK un 2010/41/ES noteiktais vienlīdzīgas attieksmes princips.
2. Dalībvalstis izveido satvaru izmeklēšanas veikšanai, kas ļauj līdztiesības iestādēm veikt faktu konstatēšanu. Jo īpaši minētais satvars nodrošina līdztiesības iestādēm efektīvas tiesības piekļūt informācijai un dokumentiem, kas ir vajadzīgi, lai noteiktu, vai ir notikusi diskriminācija. Tas arī paredz piemērotus mehānismus, lai līdztiesības iestādes šajā nolūkā sadarbotos ar attiecīgajām publiskajām struktūrām.

3. Dalībvalstis saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi var arī uzticēt citai kompetentai iestādei pilnvaras, kas minētas 1. un 2. punktā. Kad šāda kompetentā iestāde ir pabeigusi izmeklēšanu, tā pēc līdztiesības iestādes pieprasījuma sniedz tai informāciju par izmeklēšanas rezultātiem.
4. Dalībvalstis var noteikt, ka izmeklēšanu, ievērojot šā panta 1. punktu un 9. pantu, neuzsāk vai neturpina, kamēr notiek tiesvedība par to pašu lietu.

9. pants

Atzinumi un lēmumi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes ir pilnvarotas sniegt un dokumentēt savu lietas novērtējumu, tostarp konstatēt faktus un sniegt pamatotus secinājumus par diskriminācijas esamību. Dalībvalstis nosaka, vai tas jādara, izmantojot nesaistošus atzinumus vai saistošus lēmumus.
2. Attiecīgā gadījumā gan nesaistošos atzinumos, gan saistošos lēmumos iekļauj konkrētus pasākumus, lai novērstu katru konstatēto vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu un nepieļautu to atkārtoties. Dalībvalstis izveido piemērotus mehānismus turpmākai rīcībai pēc nesaistošu atzinumu pieņemšanas, piemēram, pienākumu sniegt atgriezenisko saiti, un saistošu lēmumu izpildei.
3. Līdztiesības iestādes publicē vismaz kopsavilkumu par tiem saviem atzinumiem un lēmumiem, kurus tās uzskata par īpaši nozīmīgiem.

10. pants
Tiesvedība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādēm, kā noteikts šā panta 2. līdz 4. punktā, saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi par prasību pieņemamību, tostarp noteikumiem, kas prasa cietušā piekrišanu, ir tiesības piedalīties tiesvedībā civillietās un administratīvajās lietās, kuras saistītas ar Direktīvās 2006/54/EK un 2010/41/ES noteiktā vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu.
2. Līdztiesības iestādes tiesības piedalīties tiesvedībā ietver tiesības iesniegt apsvērumus tiesā saskaņā ar valsts tiesību aktiem un praksi.
3. Līdztiesības iestādes tiesības piedalīties tiesvedībā ietver arī vismaz vienu no turpmāk minētajiem:
 - a) tiesības viena vai vairāku cietušo vārdā sākt tiesvedību;
 - b) tiesības piedalīties tiesvedībā, lai atbalstītu vienu vai vairākus cietušos; vai
 - c) tiesības uzsākt tiesvedību savā vārdā, lai aizstāvētu sabiedrības intereses.
4. Līdztiesības iestādes tiesības piedalīties tiesvedībā ietver tiesības piedalīties kā pusei tiesvedībā par saistošu lēmumu izpildi vai pārskatīšanu tiesā, ja līdztiesības iestādes ir pilnvarotas pieņemt šādus lēmumus saskaņā ar 9. panta 1. punktu.

11. pants

Procesuālās garantijas

Dalībvalstis nodrošina, ka 6. līdz 10. pantā minētajās procedūrās iesaistīto fizisko un juridisko personu tiesības uz aizstāvību tiek aizsargātas. Saistošus lēmumus, kas minēti 9. pantā, var pārskatīt tiesā saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

12. pants

Vienlīdzīga piekļuve

1. Dalībvalstis garantē visiem vienlīdzīgu piekļuvi līdztiesības iestāžu pakalpojumiem un publikācijām.
2. Līdztiesības iestādes garantē, ka nav šķēršļu sūdzību iesniegšanai, piemēram, tās var saņemt sūdzības mutiski, rakstiski un tiešsaistē.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes savus pakalpojumus sūdzības iesniedzējiem sniedz bez maksas visā to teritorijā, tostarp lauku un attālos apvidos.

13. pants

Piekļūstamība un saprātīgi pielāgojumi personām ar invaliditāti

Dalībvalstis nodrošina piekļūstamību un saprātīgus pielāgojumus personām ar invaliditāti, lai garantētu vienlīdzīgu piekļuvi visiem līdztiesības iestāžu pakalpojumiem un darbībām, tostarp palīdzībai cietušajiem, sūdzību izskatīšanai, strīdu alternatīvai izšķiršanai, informācijai un publikācijām, kā arī prevencijas, popularizēšanas un izpratnes veicināšanas pasākumiem.

14. pants

Sadarbība

Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādēm ir ieviesti atbilstoši mehānismi, lai to attiecīgajās kompetences jomās sadarbotos ar citām līdztiesības iestādēm tajā pašā dalībvalstī un ar attiecīgajām publiskajām un privātajām struktūrām, tostarp darba inspekcijām, sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, valsts, reģionālā un vietējā līmenī, kā arī citās dalībvalstīs un arī Savienības un starptautiskā līmenī.

15. pants

Konsultācijas

Dalībvalstis ievieš procedūras, lai nodrošinātu, ka valdība un attiecīgās valsts iestādes konsultējas ar līdztiesības iestādēm par tiesību aktiem, politiku, procedūrām un programmām saistībā ar tiesībām un pienākumiem, kas izriet no Direktīvām 2006/54/EK un 2010/41/ES.

Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādēm ir tiesības sniegt ieteikumus par šiem jautājumiem, publicēt ieteikumus un par šādiem ieteikumiem pieprasīt atgriezenisko saiti no attiecīgajām iestādēm.

16. pants

Datu vākšana un piekļuve līdztiesības datiem

1. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes vāc datus par savām darbībām, lai sagatavotu 17. panta b) un c) punktā minētos ziņojumus.

Līdztiesības iestāžu savāktos datus sadala pēc iemesliem un jomām, kuri aptverti Direktīvās 2006/54/EK un 2010/41/ES, un saskaņā ar šīs direktīvas 18. pantā minētajiem rādītājiem. Savāktos personas datus anonimizē vai, ja tas nav iespējams, pseidonimizē.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes var veikt neatkarīgus apsekojumus par diskrimināciju.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes saskaņā ar valsts tiesību aktiem var piekļūt statistikas datiem par tiesībām un pienākumiem, kas izriet no Direktīvām 2006/54/EK un 2010/41/ES, ja līdztiesības iestādes uzskata, ka šādi statistikas dati ir vajadzīgi, lai veiktu vispārēju novērtējumu par situāciju attiecībā uz diskrimināciju dalībvalstī un lai sagatavotu šīs direktīvas 17. panta c) punktā minēto ziņojumu.
4. Dalībvalstis ļauj līdztiesības iestādēm sniegt ieteikumus par to, kādi dati jāvāc saistībā ar tiesībām un pienākumiem, kas izriet no Direktīvām 2006/54/EK un 2010/41/ES, publiskām un privātām struktūrām, tostarp valsts iestādēm, sociālajiem partneriem, uzņēmumiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Dalībvalstis var arī ļaut līdztiesības iestādēm uzņemties koordinators lomu līdztiesības datu vākšanā.

17. pants

Ziņojumi un stratēģiskā plānošana

Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes:

- a) pieņem darba programmu, kurā izklāstītas to prioritātes un paredzamās darbības;

- b) sagatavo un publisko gada darbības pārskatu, tostarp gada budžetu, personāla un finanšu pārskatus; un
- c) vismaz reizi četros gados publicē vienu vai vairākus ziņojumus ar ieteikumiem par situāciju vienlīdzīgas attieksmes un diskriminācijas jomā, tostarp iespējamiem strukturāliem jautājumiem, savā dalībvalstī.

18. pants

Uzraudzība un ziņošana

1. Līdz ... [24 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] Komisija ar īstenošanas aktu izveido sarakstu ar kopējiem rādītājiem par līdztiesības iestāžu, kas izraudzītas saskaņā ar šo direktīvu, darbību. Sagatavojot rādītājus, Komisija var lūgt padomu Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūrai, Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtam un līdztiesības iestāžu tīkliem Savienības līmenī. Rādītāji aptver līdztiesības iestāžu cilvēkresursus, tehniskos un finanšu resursus, neatkarīgu darbību, pieklūstamību un efektivitāti, kā arī to mandātu, pilnvaru vai struktūru attīstību, nodrošinot valsts līmenī savāktu datu salīdzināmību, objektivitāti un ticamību. Rādītājus nevar izmantot, lai sarindotu vai izdotu konkrētus ieteikumus, kas adresēti atsevišķām dalībvalstīm.

Īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 22. panta 2. punktā.

2. Līdz ... [7 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam reizi piecos gados dalībvalstis sniedz Komisijai visu attiecīgo informāciju par šīs direktīvas piemērošanu. Šāda informācija ietver vismaz datus par līdztiesības iestāžu darbību un ņem vērā ziņojumus, ko līdztiesības iestādes sagatavojušas saskaņā ar 17. panta b) un c) punktu.
3. Komisija sagatavo ziņojumu par šīs direktīvas piemērošanu un praktisko ietekmi, pamatojoties uz 2. punktā minēto informāciju un attiecīgajiem papildu datiem, ko valstu un Savienības līmenī, jo īpaši no līdztiesības iestādēm, līdztiesības iestāžu tīkliem Savienības līmenī, piemēram, “*Equinet*”, pilsoniskās sabiedrības organizācijām vai citām ieinteresētajām personām, savākuši Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra un Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts. Ziņojumā, pamatojoties uz rādītājiem, kas noteikti saskaņā ar 1. punktu, aplūko līdztiesības iestāžu darbības neatkarību un efektivitāti dalībvalstīs.

19. pants

Dialogs par līdztiesības iestāžu darbību

1. Saistībā ar uzraudzību un ziņošanu saskaņā ar 18. pantu un lai uzlabotu dialogu starp Savienības iestādēm un nodrošinātu lielāku pārredzamību, Eiropas Parlaments var aicināt Komisiju ikgadēji apspriest minētajā pantā minētos jautājumus par saskaņā ar šo direktīvu izraudzīto līdztiesības iestāžu darbību.
2. Eiropas Parlaments rezolūcijās var paust savu viedokli par 18. pantā minētajiem jautājumiem.

3. Komisija vajadzības gadījumā, tostarp pārskatot šīs direktīvas darbību, ņem vērā elementus, kas izriet no viedokļiem, kuri pausti saskaņā ar šo pantu notiekošajā dialogā, tostarp jebkādas Eiropas Parlamenta rezolūcijas attiecībā uz 18. pantā minētajiem jautājumiem.

20. pants

Minimālās prasības

1. Dalībvalstis var ieviest vai saglabāt noteikumus, kas ir labvēlīgāki nekā šajā direktīvā paredzētās minimālās prasības.
2. Šīs direktīvas ieviešana nekādā gadījumā nav par pamatu tam, lai samazinātu aizsardzību pret diskrimināciju, ko dalībvalstis jau sasniegušas jautājumos, uz kuriem attiecas Direktīvas 2006/54/EK un 2010/41/ES.

21. pants

Personas datu apstrāde

1. Dalībvalstis nodrošina, ka līdztiesības iestādes var vākt un apstrādāt personas datus tikai tad, ja tas ir nepieciešams, lai izpildītu kādu šajā direktīvā paredzētu uzdevumu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka tad, kad līdztiesības iestādes apstrādā personas datu īpašas kategorijas, kuras minētas Regulas (ES) 2016/679 9. panta 1. punktā, tiek nodrošināti piemēroti un konkrēti pasākumi, lai aizsargātu datu subjekta pamattiesības un intereses.

22. pants
Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

23. pants
Grozījumi Direktīvās 2006/54/EK un 2010/41/ES

Direktīvas 2006/54/EK 20. pants un Direktīvas 2010/41/ES 11. pants tiek svītroti.

Atsauces uz minētajos pantos minētajām iestādēm vienlīdzīgas attieksmes veicināšanai uzskata par atsaucēm uz līdztiesības iestādēm, kas minētas šīs direktīvas 2. panta 1. punktā.

24. pants
Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz ... [24 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas]. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to valsts tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

25. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šīs direktīvas 23. pantu piemēro no ... [24 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas].

26. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

....

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja*
